

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตระหนักถึงสิทธิด้านการรักษาพยาบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศิริราช เพื่อหาสาเหตุของปัญหา มีวิธีการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาจากข้อมูลเอกสาร (Documentary Study)

โดยการศึกษาค้นคว้า และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ บทความ เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัย และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (Field Study)

ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่จัดทำขึ้น โดยผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองเพื่อความเข้าใจและความหมายที่ถูกต้อง ของข้อความในแบบสัมภาษณ์ที่ต้องการสื่อสารกับผู้ป่วย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ซึ่งลักษณะของคำถามที่สร้างขึ้นประกอบด้วยคำถามปลายเปิด (Open Ended-Questionnaire) และ คำถามปลายปิด (Closed-Ended Questionnaire)

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา ประกอบด้วย อายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ถิ่นที่อยู่อาศัย ประสบการณ์ในการเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล สาเหตุของการเข้ารับบริการ

คำถามส่วนที่ 1 เป็นคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตระหนักของผู้ป่วยเกี่ยวกับสิทธิที่จะรู้ (ผู้ป่วยรู้ว่า ตนเองมีสิทธิที่จะรู้)

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ในส่วนที่เป็นความคิดเห็นต่อการตระหนักรู้นี้เป็น การดำเนินการวัดโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งเป็นแบบของ Likert Scale ใน การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับคะแนนความคิดเห็น มีเกณฑ์ดังนี้คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนที่ได้ คือ 5

เห็นด้วย คะแนนที่ได้ คือ 4

ไม่แน่ใจ คะแนนที่ได้ คือ 3

ไม่เห็นด้วย คะแนนที่ได้ คือ 2

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนนที่ได้ คือ 1

การแสดงระดับของคะแนนเฉลี่ยจะพิจารณาจากคะแนนของคำตอบ โดยจะแบ่ง ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้คือ

รับรู้ ระดับสูง

รับรู้ ระดับปานกลาง

รับรู้ ระดับต่ำสุด

$$\text{โดยใช้เกณฑ์คำนวณ} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

ดังนั้น ระดับคะแนนเฉลี่ยของข้อคำตอบ 5 ระดับ คะแนนจะมีชั้นของระดับคะแนนคือ

1.00-2.33 หมายถึง อยู่ในระดับต่ำ

2.34-3.66 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

3.67-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับสูง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โรงพยาบาลศิริราช เป็นผู้ป่วยที่ทำการตรวจโรคที่ ตึกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช ได้รับการตรวจจากห้องตรวจแล้วและมาดำเนินการติดต่อที่ ห้อง 101 แนะนำสิทธิ เป็นผู้ป่วยเพศชายและเพศหญิง จำนวน 600 ราย โดยกำหนดเกณฑ์ คุณสมบัติเฉพาะ ดังนี้

1. มีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
2. รู้สึกตัวดี มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์
3. มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ โดยได้รับคำอธิบายจากผู้ทำการศึกษาอย่างชัดเจน และยินดีที่จะตอบแบบสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยครั้งนี้ศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยใช้สูตร Yamane (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2531, น. 51) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรทั้งหมด

E = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดให้เท่ากับ ร้อยละ 5 (0.05)

$$n = \frac{600}{1 + 600 (0.05)^2}$$

$$= 240$$

จากการคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 240 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 โดยแบ่งการเก็บข้อมูลตามผู้ป่วยที่มารับบริการที่ตึกผู้ป่วยนอกที่มารับการตรวจทั่วไป ด้วยวิธี Sample Random Sample ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการสุ่มเป็นจำนวน 30 ราย ห้างแนะนำสิทธิ ตึกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราช

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือแนบตัวจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการและหัวหน้าหน่วยสิทธิประกันสุขภาพของโรงพยาบาลศิริราช เพื่อชี้แจงรายละเอียดและขออนุมัติดำเนินการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช เพื่อขออนุมัติการทำวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

3. เมื่อได้รับอนุมัติแล้วผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าหน่วยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขอความร่วมมือในการวิจัย
4. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวอย่างตามคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ทำตามกำหนดดังกล่าว
5. ผู้วิจัยได้เข้าพบกลุ่มตัวอย่างโดยแนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์ และขั้นตอนของการศึกษาให้ผู้ป่วยทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อผู้ป่วยยินดียินดีเข้าร่วมการวิจัยจึงเริ่มการศึกษา
6. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามในกรณีที่ผู้ป่วยต้องการ แล้วจึงให้ผู้ป่วยตอบแบบสอบถาม การตระหนักถึงสิทธิผู้ป่วยด้านการรักษาพยาบาลของผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศิริราชด้วยตนเอง ให้ผู้ป่วยได้พิจารณาตามข้อความนั้นว่าผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจ และทศนะเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย
7. เมื่อผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างครบตามกำหนดแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นที่ปรึกษาสารนิพนธ์รวม 3 ท่าน ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

2.1 โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบใช้ (Pre-test) กับผู้ป่วยนอกในโรงพยาบาลศิริราช กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบความเข้าใจของแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาศึกษาถึงข้อบกพร่องและปัญหา จากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

α = สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ = ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม แล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบ ลงรหัส แล้วนำไปประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จ SPSS (Statistical Package for the Social Science)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

- ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทางประชากรวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- แจกแจงความถี่และอัตราร้อยละของลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนการตระหนักถึงสิทธิผู้ป่วยที่จะรู้ข้อมูลของผู้ป่วย
- หาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการแปลความหมายข้อมูลต่าง ๆ
- หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้แสดงลักษณะการกระจายของข้อมูล

การนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาแสดงโดยใช้รูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
และวิเคราะห์ค่าทางสถิติที่ปรากฏในตาราง